

Klager

Psykolog

Oslo, 28.09.2021

FER-sak: 27/21K

FAGETISK KLAGESAK - KONKLUSJON

Klager:

Innklaget psykolog:

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 06.04.2021 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 27.09.2021. Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med *Etiske prinsipper for nordiske psykologer, EPNP*. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

VEDTAK:

5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

BAKGRUNN FOR KLAGEN:

Klager og hans ekskone gikk i parterapi hos innklaget psykolog over en periode. Både klager og hans ekskone hadde i samme periode individuelle samtaler med psykologen. Underveis i terapiforløpet reagerte klager på enkelte sider ved psykologens fremferd.

Psykologen og klagers ekskone utviklet et vennskapsforhold, og det er uklart når dette startet. Dette ble gjort kjent for klager fra psykologen kort tid etter at terapien var avsluttet.

Paret fikk et barn sammen som ble født etter at forholdet tok slutt. I påfølgende foreldretvist opptrådte psykologen som komparent på mors side og da som mors venninne. Hun leverte en uttalelse på 5 sider til sakkyndig psykolog. Klager har kun fått innsyn i to av disse.

Klagen omhandler fra klagers side to hovedtema: Venninneforholdet mellom psykologen og klagers ekskone, og psykologens rolle som komparent i foreldretvisten.

De sentrale klagepunktene, slik FER oppsummerte dem, var:

1. Psykologen har vært kjent med at den ene parten i forholdet hadde bestemt seg for å skilles. Likevel rådet hun den andre parten til at de skulle få barn sammen.
2. Psykologen har underveis i terapiforløpet og i etterkant opptrådt på en måte som har gjort klager utrygg på psykologens nøytralitet og objektivitet, og på om informasjon gitt i fortrolighet har blitt håndtert profesjonelt og forsvarlig.
3. Psykologen har inngått i og opprettholdt et vennskapsforhold til én av to klienter som hun hadde i parterapi.
4. Psykologen har akseptert et høyere honorar enn egen takst, og solgt varer hun selv har importert til sin klient.
5. Psykologen har opptrådt som komparent for klagers ekskone til sakkyndig (utredning) i foreldretvistsak i rollen som venninne. Hun har i denne forbindelse levert en rapport som inneholder psykologfaglige vurderinger basert på kjennskap til paret fra sin rolle som parterapeut.

FER besluttet å åpne saken for behandling på samtlige klagepunkt. FER ba om psykologens fagetiske refleksjon med henvisning til EPNP og relevante underpunkter:

Klagepunkt 1: *II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet , Selvbestemmelse*

Klagepunkt 2: *II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet, Konfidensialitet og taushetsplikt, og II.4 Integritet, Rollekonflikter og utnytting*

Klagepunkt 3: *II.4 Integritet, Rollekonflikter og utnytting*

Klagepunkt 4: *II.4 Integritet, Redelighet og tydelighet*

Klagepunkt 5: *II.4 Integritet, Rollekonflikter og utnytting*

FERs OPPSUMMERING OG VURDERING:

Med utgangspunkt i klagepunktene som ble åpnet for behandling, har FER gjort følgende oppsummering og vurdering:

- i) **Klagepunkt 1.** “Psykologen har vært kjent med at den ene parten i forholdet hadde bestemt seg for å skilles. Likevel rådet hun den andre parten til at de skulle få barn sammen.”
  - a. **Psykologens redegjørelse.** Psykologen avviser at hun var kjent med at den ene parten ønsket å avslutte forholdet, og anfører at målet med parterapien var at ektefellene skulle forbedre forholdet og fortsette sitt liv sammen. Hun skriver videre at det på ingen måte medfører riktighet at hun skal ha rådet partene til å få barn sammen. I sin redegjørelse til klagepunktene beskriver psykologen hvordan hun tenker om sin rolle som terapeut i forhold til det å gi klienter konkrete råd om livsvalg generelt og om det å få barn spesielt.
  - b. **Klagers kommentarer på psykologens redegjørelse.** Klager skriver at han har sikker hukommelse på at psykologen i en individualsamtale med klager ga ham råd om at paret burde få barn sammen. Han viser også til en sosial situasjon der han opplevde at psykologen ga en antydning om temaet.

Samtidig understreker han at ansvaret for om paret valgte å få barn eller ikke ligger hos paret selv.

- c. **Psykologens sluttkommentar.** Psykologen viser til klagers opplevelse i den aktuelle situasjonen. Hun skriver at hun fremdeles mener at hun ikke på noen måte har uttrykt at paret burde få barn, verken i form av råd eller anbefaling.

FERs vurdering: Når det gjelder klagepunkt 1 ser FER at her står det påstand mot påstand. FER kan ikke vurdere riktigheten av det som beskrives, og kan derfor ikke ta stilling til dette klagepunktet.

- ii) **Klagepunkt 2.** “Psykologen har underveis i terapiforløpet og i etterkant opptrådt på en måte som har gjort klager utrygg på psykologens nøytralitet og objektivitet, og på om informasjon gitt i fortrolighet har blitt håndtert profesjonelt og forsvarlig.”
  - a. **Psykologens redegjørelse:** Psykologen skriver i sin redegjørelse at det er klart for psykologer og alminnelig kjent at psykologer både har en lovpålagt taushetsplikt og en etisk holdning og ansvar når det gjelder pasient-forholdet. Hun kommenterer ikke utover dette sin egen holdning, eller hvordan hun håndterte taushetsplikten i dette tilfellet. Hun påpeker at det nok kan være vanskelig for en klient å være overbevist om at informasjon blir holdt fortrolig. Psykologen viser til at det å klemme hverandre er en vanlig hilsemåte i hennes og klagers ekskone sitt felles hjemland, og at det var naturlig for dem å klemme hverandre når paret møtte sammen til samtaler. Hun skriver at det ikke var noe venns-kaps-forhold mellom henne og klagers ekskone, og at vennskapet oppsto flere måneder etter avsluttet terapi. Innledningsvis i redegjørelsen skriver hun at hun har forståelse for klagers bekymring. Under redegjørelsen til klagepunkt 3 uttrykker hun igjen forståelse for klientens opplevelse, og skriver at hun i fremtiden vil unngå å komme i lignende situasjoner.
  - b. **Klagers kommentarer på psykologens redegjørelse.** Klager kommenterer ikke det angjeldende klagepunktet, som gjelder håndtering av taushetsplikt.
  - c. **Psykologens sluttkommentar.** Psykologen skriver at hun har ingen ytterligere kommentar.

FERs vurdering: FER ser at psykologen gjentatt gir uttrykk for forståelse for at klager opplever denne situasjonen som vanskelig, og at han føler seg utrygg på hvordan fortrolig informasjon har blitt håndtert. FER ser imidlertid at psykologen i liten grad reflekterer over hvordan hennes væremåte underveis i og i etterkant av terapiforløpet har bidratt til en opplevelse av utrygghet for klager.

FER har ikke grunnlag for å vurdere om psykologen har brutt sin taushetsplikt. FER har likevel forståelse for klagers opplevelse av usikkerhet om hvordan taushetsbelagt informasjon er håndtert av psykologen. Denne usikkerheten kunne vært unngått dersom psykologen hadde opptrådt mer profesjonelt.

FER mener at psykologens opptreden i løpet av behandlingen med ulik oppførsel ovenfor klagers ekspartner og klager, og det at psykologen senere innledet et venns-kapsforhold til klagers ekspartner gjør at klagers tillit til psykologen svekkes. FER vurderer at psykologen her har brutt prinsippet *II.4 Integritet, Rollekonflikter og utnyttning*.

- iii) **Klagepunkt 3.** “Psykologen har inngått i og opprettholdt et vennskapsforhold til én av to klienter som hun hadde i parterapi.”
- a. **Psykologens redegjørelse:** I sin redegjørelse skriver innklagede psykolog at det ikke er bra at en psykolog får et personlig forhold til sine pasienter. Hun skriver at årsaken til at dette vennskapet utviklet seg nok var at hun og klienten hadde felles bakgrunn, og påpeker at hun ikke har vennskapsforhold med noen andre pasienter. Hun bemerker at vennskapsforholdet startet 8 måneder etter at terapien var avsluttet, og videre at den påfølgende foreldretvisten hvor psykologen ble involvert ikke kunne forutses. Psykologen skriver også at denne saken har bidratt til økt refleksjon rundt temaet, og at hun i fremtiden vil være påpasselig med å unngå å komme i en slik situasjon.
  - b. **Klagers kommentarer på psykologens redegjørelse:** I sine kommentarer til klagepunkt 2 skriver klager at vennskapet må ha utviklet seg under terapien. Han viser her til at klagers ekskone kort tid etter hun ble gravid har bedt psykologen om en samtale, og at det er uklart om dette var en terapisaamtale eller en venneprat. Han har ingen kommentarer under klagepunkt 3.
  - c. **Psykologens sluttkommentar:** Psykologen kommenterer ikke dette punktet.

FERs vurdering: Psykologen bekrefter at hun har et vennskapsforhold til sin tidligere klient. Psykologen anerkjenner at hennes vennskap med klagers ekskone har påvirket psykologens relasjon til klager. FER kan imidlertid ikke se at hun gjør seg refleksjoner over sitt profesjonelle ansvar overfor klienten som hun har inngått et vennskapsforhold med, ei heller med tanke på den påvirkning dette kan ha på foreldresamarbeidet eller andre relasjoner. Psykologen påpeker at det gikk flere måneder fra terapien ble avsluttet til vennskapet var etablert. Slik FER ser det har dette ikke betydning for anvendelse av prinsippet. Etter FERs vurdering har innklaget psykolog her handlet i strid med det angjeldende underpunkt av EPNP, der det heter at *“Psykologen unngår utenomprofesjonelle relasjoner til en klient, som kan redusere den profesjonelle distanse og føre til interessekonflikter eller utnyttelse.”*. Dette prinsippet betyr at psykologen etter FERs vurdering ikke skal bli venn med nåværende eller tidligere pasienter.

FER vurderer at psykologen her har brutt prinsippet *II.4 Integritet, Rollekonflikter og utnyttning*.

- iv) **Klagepunkt 4.** « Psykologen har akseptert et høyere honorar enn egen takst, og solgt varer hun selv har importert til sin klient.»
- a. **Psykologens redegjørelse:** I sin redegjørelse skriver innklagede psykolog at hun aldri har akseptert å motta et høyere honorar enn det hun har bedt om. Hun bemerker at dette ville vært svært uetisk, og særlig graverende dersom det ble foreslått av en av to klienter i parterapi. Videre skriver hun at hun ikke kan huske at dette ble tilbudt, og at det i så fall ville blitt avvist av henne. Når det gjelder salg av kunstgjenstander skriver hun at klagers ekskone, hennes klient, la merke til gjenstander på psykologens kontor fra deres felles hjemland. Psykologen drev import av slike gjenstander gjennom en annen virksomhet. Klienten ønsket å kjøpe et par. Psykologen skriver at utenomfaglige relasjoner generelt bør unngås, men at dette er en spesiell situasjon som ikke er relevant eller har påvirket forholdet.

- b. **Klagers kommentarer på psykologens redegjørelse.** Klager skriver at psykologens opplysning om ikke å ha akseptert et høyere honorar er uriktig. Han oppgir å ha sikker hukommelse på dette, og skriver at han underveis i terapiforløpet bemerket dette til flere i sin familie. Han beskriver videre bakgrunnen for at hans ekskone skal ha tilbudt dette, og gjentar at psykologen aksepterte tilbudet. Klager kommenterer ikke salg av kunstgjenstander.
- c. **Psykologens sluttkommentar.** Psykologen oppgir at klagers kommentarer ikke stemmer.

FERs vurdering: Når det gjelder hvorvidt psykologen har akseptert et høyere honorar eller ikke står klagers og innklaget psykologs opplysninger i motsetning til hverandre. Det er ikke mulig for FER å ta stilling til dette klagepunktet.

FER vil likevel bemerke at dersom en psykolog oppgir en fast takst og likevel aksepterer et tilbud om høyere honorar fra en klient vil dette kunne være i strid med fagetiske prinsipper, slik også psykologen selv påpeker.

Når det gjelder salg av gjenstander til klienten, deler FER ikke psykologens oppfatning av at problemstillingen ikke er relevant i dette tilfellet. FER anser at psykologens handlinger her utgjør en rolleblanding. Psykologer kan ha andre inntektskilder ved siden av sin yrkesutøvelse som psykolog, men bør holde dette utenfor behandlingsrelasjoner.

FER oppfatter at prinsippene som gjøres gjeldende i dette klagepunktet, er til stede for å unngå en uheldig binding mellom klient og terapeut. Dersom psykologen gir gaver eller mottar slike, kan dette påvirke følelsen av forpliktelse/makt fra begge side. Det er psykologens ansvar å forsøke å bevare mest mulig nøytralitet, for eksempel ved at man ivaretar de samme profesjonelle rammer for alle sine klienter. Dette spørsmålet aktualiseres videre særlig i parterapi, der psykologens nøytralitet også kan oppleves som utfordret hvis en av partene behandles på en spesiell måte.

FER vurderer at psykologen her har brutt prinsippet *II.4 Integritet, Redelighet og tydelighet, samt underpunkt Rollekonflikter og utnytting*.

- v) **Klagepunkt 5:** «Psykologen har opptrådt som komparent for klagers ekskone til sakkyndig (utredning) i foreldretvistsak i rollen som venninne. Hun har i denne forbindelse levert en rapport som inneholder psykologfaglige vurderinger basert på kjennskap til paret fra sin rolle som parterapeut.»
  - a. **Psykologens redegjørelse:** I sin redegjørelse opplyser psykologen først at hun innledningsvis ga uttrykk for at hun ikke ønsket å uttale seg i foreldretvisten med den begrunnelse at hun nå var venninne med den ene av partene. Videre at hun ikke var kjent med at klager ikke hadde gitt sitt samtykke. Psykologen skriver at hun i sin uttalelse i foreldretvisten baserte seg på notater og journaler fra tiden hun hadde paret i terapi. Hun bekrefter at hun 8 måneder etter avsluttet terapi, kontaktet klager og tilbød seg å hjelpe paret gratis. Hun gjorde samtidig klager kjent med at hun nå var venninne med hans ekskone. Psykologen skriver at hun ikke burde involvert seg i saken etter å ha inngått i et venneforhold med en av partene, at hun gjorde det for å hjelpe men at hun burde ha tenkt bedre igjennom situasjonen.
  - b. **Klagers kommentarer på psykologens redegjørelse:** Klager kommenterer ikke klagepunkt 5 direkte. Imidlertid bemerker han i sin avsluttende

kommentar at han mener at psykologen ved å opptre som informant i foreldretvisten ikke har opptrådt profesjonelt og i tråd med etiske retningslinjer. Han anfører også at hennes rolle som informant har fått alvorlige konsekvenser.

- c. **Psykologens sluttkommentar:** Som kommentar til klagers sluttkommentar anbefaler psykologen at man tar kontakt med den sakkyndige psykologen ved ønske om mer detaljert informasjon.

FERs vurdering: FER oppfatter at psykologen ble forelagt et samtykke før hun uttalte seg i foreldretvisten og at hun ikke kjente til at samtykket ble gitt med forbehold. FER mener imidlertid at psykologen ikke skulle ha uttalt seg om informasjon fra terapien, når hun var satt opp som komparent fordi hun var en av partene sin venn. Dersom psykologen ble bedt om å uttale seg som psykolog og benytte informasjon hun har fått gjennom terapien, burde hun ha sikret seg tydeliggjøring om sin rolle og om samtykkene som var innhentet var tilstrekkelig informert. FER påpeker at dette punktet illustrerer noen av de negative konsekvensene sammenblandingen av roller medfører. Når psykologen allerede hadde blandet sammen rollene, burde hun avstått fra å opptre som komparent i saken.

FER ser at psykologen anerkjenner at hennes vurdering var uklok når hun valgte å opptre som komparent i en foreldretvist mellom to tidligere klienter, der hun nå var venninne med en av partene. FER kan imidlertid ikke se at psykologen har redegjort for eventuelle grep hun har tatt for å ivareta taushetsplikt og integritet for begge sine tidligere klienter.

FER ser at psykologen etter at hun avsluttet terapien og ble venn med en av partene, så tok kontakt med klager og tilbød seg å gi hjelp på nytt, denne gangen gratis. FER viser til vurderingene under punkt 3 og 4. FERs vurdering er at de fagetiske prinsippene peker på at psykologer ikke skal ha samtidig privat og profesjonell relasjon til en klient. Psykologens forslag var derfor ikke i tråd med god fagetisk praksis. Som tidligere omtalt, vil også det å gi gratis hjelp kunne være uheldig for en profesjonell relasjon. Dette kan oppfattes som spesialbehandling eller bidra til å gjøre det utydelig om hjelpen gis av psykologen som privatperson og venn eller av henne som fagperson. Dette ville skapt utydelige rammer for eventuell hjelp som kunne ha blitt gitt videre.

FER vurderer at psykologen her har brutt prinsippet *II.4 Integritet, Redelighet og tydelighet, samt underpunkt Rollekonflikter og utnytting*.

FER anser det som kritikkverdig at psykologen har tatt med informasjon fra terapien når hun skulle uttale seg som venninne. Dette er i strid med prinsippet om *II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet, Konfidensialitet og taushetsplikt*.

FERs KONKLUSJON:

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER at brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort.

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtak fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen

Fagetisk råd

Norsk psykologforening

Maria Løvvik Norheim, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Håkon Kongsrud Skard